

nebularia, mange. Brushane, *Philomachus pugnax*, 1. Alm. Rylé, *Calidris alpina*, nogle Stk. Hættemaage, *Larus ridibundus*, nogle Stk. Stormmaage, *Larus canus*, nogle Stk. Sølvmaage, *Larus argentatus*, nogle Stk. Svartbag, *Larus marinus*, en stor Flok. Hejre, *Ardea cinerea*, 3. Taarnfalk, *Falco tinnunculus*, 4. Musevaage, *Buteo buteo*, et Træk paa ca. 12 ved Langelinie. Spurvehøg, *Accipiter nisus*, 1 over Toldboden. Krage, *Corvus corone cornix*, 1. Forstuesvale, *Hirundo rustica*, nogle Stk. Stær, *Sturnus vulgaris*, flere store Flokke. Engpiber, *Anthus pratensis*, en Del. Gul Vipstjert, *Motacilla flava*, 1. Solsort, *Turdus merula*. Digesmutte, *Oenanthe oenanthe*, nogle Stk. Rødstjert, *Phoenicurus phoenicurus*, 2. Torn-irisk, *Carduelis cannabina*, nogle Stk. FL. BOLT JØRGENSEN.

For værdifuld Assistance paa Ekskursionerne bringes d'Hrr. Ass. EJNER PETERSEN, Rentier HANS PEDERSEN og Stud. mag. POUL VALENTIN JENSEN vor bedste Tak. EKSKURSIONSUDVALGET.

BERETNING OM FUGLELIVET PAA JORDSAND SOMMEREN 1933

AF

CHR. G. VIBE

De regnfulde og yderst kolde Dage i første Halvdel af Maj var just ikke gunstige for den lille, stærkt udsatte Vesterhavssø Ynglefugle. Kun Maagerne og Gravanden trodsede det raakolde Vejr og paa-begyndte Æglægningen i de allerførste Dage af Maj. Gravanden har endda lagt sit første Æg omkring 20. April. Øens andre Ynglefugle begyndte først Æglægningen nogle Dage hen i Maj, men først efter 20. Maj, da Vejret igen blev mildt, kom der rigtig Gang i denne. I det hele taget synes Jordsands Ynglefugle at have været ret sent paa det i Forhold til det øvrige Lands Fugle. De første Unger saas først noget hen i Juni, naar undtages Lærken, der allerede havde Unger ca. 20. Maj. Gennemsnitlig er de fleste Unger først kommet til Verden i Slutningen af Juni.

Trækket var godt, saavel om Foraaret som om Høsten, skønt særlig rigt paa Arter var det ikke. Foraarstrækket var paa sit højeste lidt før Midten af Maj og sluttede i de sidste Dage af samme Maaned. Høsttrækket tog sin Begyndelse allerede 25. Juni, hvor det indledes af Storspoven. Enkelte Rylere, en skadeskudt Knortegaas, nogle Gravænder og en Del Ederfugle holdt til paa Jordsands Flak hele Sommeren igennem. En Brushøne saas ligeledes paa Øen lige fra Maj til

Juli, medens en Brushane fandtes død i Begyndelsen af Maj. Medens Strandskaderne i Begyndelsen af Maj kun talte omkring 150, tiltog de lidt hen i Maaneden og talte da over 200. Samme Antal holdt sig konstant hele Sommeren, og de var stadig tro Gæster paa Jordsand under Højvande.

I. Ynglefugle.

Antallet af Ynglefugle paa Jordsand er dette Aar blevet forøget med en ny Art: Engpiberen, *Anthus pratensis*. Ellers ynglede kun de samme Fugle, som er kendt fra de foregaaende Aar. Sølvmaagen, *Larus argentatus*, er gaaet ret stærkt tilbage i Antal som Ynglefugl, idet kun lidt over 400 Par har haft Rede og Æg. Derimod saas tit store Flokke udfarvede Fugle inde paa Kysten, hvor de tilbragte Sommeren paa Hederne, Græsmarkerne eller navnlig Roemarkerne. Hvorfor disse ikke har ynglet, staar mig næppe klart. Alligevel formaaede Sølvmaagerne paa Jordsand at hemme Øens øvrige Fugle ret betydeligt, saa næsten ingen af disse fik noget ud af deres Yngel, før Maagerne tog den. Sølvmaagen behersker nu hele Øens Periferi, undtagen lige i Nærheden af Hytten. Mange Par lagde deres Æg helt ude i Strandkanten paa Græstotter, men disse Reder bortskylledes jævnlgt af den stigende Flodbølge. Saavel heraf som paa Grund af forholdsvis mange raadne Æg kom Antallet af Unger ikke over 650, medens det sidste Aar var omkring 1500. Stormmaagen, *Larus canus*, paabegyndte først Æglægningen noget efter Midten af Maj. Den rugede spredt imellem Maagerne; dog ikke i umiddelbar Nærhed af nogen Maagerede, skønt jeg næppe har iagttaget, at nogen Stormmaagerede er blevet plyndret af Sølvmaagerne. Derimod saa jeg tit disse to Maagearter i Klammeri i Luften. Stormmaagen havde ialt 6 Reder med 18 Æg, dog kom kun 11 Unger paa Vingerne. Havterneren, *Sterna macrura*, og Fjordterneren, *Sterna hirundo*, led i Aar samme Skæbne som de foregaaende Aar. En Tid lang saa det ud til, at det hele skulde forløbe fredeligt og til Gunst for Ternerne. Havterneren naaede hen mod Midten af Juni op paa 80 Reder med 148 Æg, Fjordterneren 16 Reder med 44 Æg, og begge Terner naaede at faa Unger frem, men saa var ogsaa Freden forbi; den 30. Juni forsvandt pludselig alle Terneunger saavel som Æg, og Ternerne forlod straks Jordsand og saas for Fremtiden kun under Højvande ude paa Flakket. Derimod forsøgte senere et Par Terner at faa Unger frem ude paa Skallebanken, hvad ogsaa lykkedes, men Højvandet tog dem kort Tid efter. Strandskaden, *Haematopus ostralegus*, led ogsaa stærkt under Maagernes Rædselsherredømme. Af 16 Reder med 45 Æg kom kun 12 Unger paa Vingerne. Ogsaa Strandskaden forsøgte Skallebanken som Rugeplads, men selvfølgelig uden Held, da Havet tog Rederne. Paa Jordsand ynglede 2—3 Par inde midt paa Øen, men de fleste holdt til i Strandkantens Marehalm. Præstekraven, *Charadrius hiaticula*, havde Rede med 4 Æg paa Øens Sydside, den fik tre Unger, men en Uges Tid senere toges disse

	Sølv- maage <i>Larus</i> <i>argentatus</i>			Storm- maage <i>Larus</i> <i>canus</i>			Havterne <i>Sterna</i> <i>macrura</i>			Fjord- terne <i>Sterna</i> <i>hirundo</i>			Strand- skade <i>Haema- topus</i> <i>ostralegus</i>		
	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger
10. Maj	310	670	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12	0
25. Maj	380	860	0	4	8	0	28	46	0	3	5	0	15	43	0
10. Juni	400	1100	18	6	18	0	80	148	12	16	44	0	14	43	6
25. Juni	200	460	430	3	7	4	40	75	30?	4	10	6	6	19	20
10. Juli	40	90	600	0	0	11	0	0	0	0	0	0	1	1	20
25. Juli	0	0	680	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	14?
10. August	0	0	650	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Forste Æg	ca. 1. Maj			19. Maj			16. Maj			22. Maj			ca. 5. Maj		
Forste Unge . . .	8. Juni			?			10. Juni			?			8. Juni		
Voksne Unger . .	ca. 650			10			0			0			12		

	Rødben <i>Tringa</i> <i>tolanus</i>			Præste- krave <i>Chara- drius</i> <i>hiaticula</i>			Gravand <i>Tadorna</i> <i>tadorna</i>			Lærke <i>Alauda</i> <i>arvensis</i>			Engpiber <i>Anthus</i> <i>pratensis</i>		
	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger	Reder	Æg	Unger
10. Maj	2	8	0	1	3	0	1	17	0	1	3	0	0	0	0
25. Maj	3	12	0	1	4	0	1	14	0	5	12	3	1	0	4
10. Juni	2	8	8	0	0	3	1	14	0	7	8	15	0	0	4
25. Juni	1	4	12?	0	0	3	0	0	14	3	11	25	0	0	4
10. Juli	0	0	8?	0	0	0	0	0	14	1	0	30?	0	0	4
25. Juli	0	0	6	0	0	0	0	0	14	0	0	30?	0	0	4
10. August	0	0	6	0	0	0	0	0	14	0	0	30?	0	0	4
Forste Æg	ca. 2. Maj			7. Maj			ca. 20. Apr.			7. Maj			?		
Forste Unge . . .	29. Maj			6. Juni			23. Juni			20. Maj			?		
Voksne Unger . .	6			0			14			30?			4		

af Sølvmaagerne. De gamle Præstekraver holdt til paa Øen hele Sommeren. Rødbenen, *Tringa totanus*, og Lærken, *Alauda arvensis*, har i Reglen Reden saa godt gemt, at Maagerne ikke finder denne. Lærken faar vel ogsaa nok de fleste Unger paa Vingerne, medens Rødbenen som Regel mister de fleste, før de er flyvedygtige. Af ialt 4 Rødbenreder med 16 Æg kom kun 6 Unger paa Vingerne. Gravanden, *Tadorna tadorna*, havde Rede i Brinken paa Nordsiden. I Begyndelsen af Maj havde den 17 Æg. Deraf tog Maagerne en Del, men Anden lagde saa flere til og fik sluttelig 14 Ællinger, hvormed den straks for-

C. G. VIBE fot.

Flodbølgen driver Rylers og Kobbersnepper ind mod Jordsand.

svandt. Først den 20. August saa jeg dem igen, idet alle 16 kom trækende forbi Jordsand og slog sig ned ude paa Skallebanken. Den ny Ynglefugl Engpiberen, *Anthus pratensis*, var paa Jordsand hele Sommeren, den fik fire Unger, og alle seks forlod aldrig Øen, mens jeg var der. Ejendommeligt for Engpiberen paa Jordsand var det, at jeg aldrig nogensinde hørte den synge. Den holdt helst til i Strandkanten og kom kun sjældent ind paa Øens Midte.

II. Trækfugle.

Hvordan Trækket falder paa Jordsand, kommer i væsentlig Grad an paa Vind og Vejr, Ebbe og Flod. Paa solrige og rolige Dage saas langt de færreste Fugle omkring Øen, maaske fordi de da forblev ude paa Fladvandet og ikke behøvede at søge Ly under Jordsand. Men i raakolde, stormende Dage, naar Sydvesten drev Flodbølgen højt op paa Flakket, da kneb det for selv de største og mest sødygtige Fugle

at holde sig ude paa Havet, og de kunde da iagttages i Øens umiddelbare Nærhed. Baade Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*, Sortstrubet Lom, *Colymbus arcticus*, Knortegaas, *Branta bernicla*, Stokand, *Anas platyrhynca*, og Ederfugl, *Somateria mollissima*, er paa slige Dage gaaet i Land under Højvande.

Den paa Foraarsstrækket mest dominerende Fugl var Rylen, *Calidris alpina*. En Flok paa lidt over 4000 holdt til paa Flakket til Slutningen af Maj. Alle bar de et udpræget Brystskjold og var sikkert nordiske Fugle — ikke danske. Kobbersnepperne, *Limosa lapponica*, (ca. 300) forlod Jordsand paa samme Tid som Rylerne. Om trent Halvdelen af Kobbersnepperne var unge, lyse Fugle, hvis Dragt kendelig skiller sig fra den gamle Fugls rustroede Dragt. De nordgaaende Strandskader var sikkert allerede borte ved mit Opsyns Begyndelse. En Flok paa 150 Strandskader forblev omkring Jordsand hele Sommeren og forøgedes hen i Maj med endnu 50 Stykker.

Omkring 7. Maj opholdt der sig mellem 3—400 Knortegæs ude paa Vaderne. Denne Flok forsvandt den 9. Maj, men senere kom mindre Flokke til, og endnu langt hen i Juni kunde mindre Flokke iagttages. Paa regnfulde Dage kom undertiden smaa Flokke af Gravæen der til Øen, men aldrig over 10—12 Stykker. Omkring Skallebanken saas nu og da nogle Ederfuglehanner; Hunner saas meget sjældent, hvorimod jeg den 24. Juni havde Besøg af en Ederfuglehun med syv Ællinger; denne var sikkert kommet fra Rømø, hvor Ederfuglene ruger ret talrigt.

Efteraarstrækket indlededes allerede 25. Juni af over 200 Storspøver, *Numenius arquata*. Disse gik jævnlig i Land og satte sig midt inde paa Øen. Blev de forstyrrede fløj de i nordvestlig Retning; jeg antager over til Albuen paa Sild. Strandskaderne har jeg ogsaa tit set flyve i samme Retning. Fra Begyndelsen af Juli begyndte Ederfuglene ude paa Skallebanken at tage til i Antal og talte ved Midten af Maanedens over 300. Flere Hundrede Hættemaager, *Larus ridibundus*, saas hele Juli og August søge Ly under Jordsand ved Højvande. Svartbag, *Larus marinus*, og alle 6 danske Ternearter var til Stadighed Gæster hele Sommeren igennem. Lidt før Midten af Juli indfinder sig de første Smaaflokke af Kobbersnepper og Ryler, men rigtig Gang i Trækket kom der først i Slutningen af Juli og Begyndelsen af August. For at give et Overblik over, hvad der kan ses paa Jordsand i et kortere Tidsrum, vil jeg lige nedenfor gengive min Dagbogsoptegnelse fra 10. August:

»Det store Høsttræk er nu i fuld Gang. Rylerne naar igen op i Tusinder, ca. 6000 eller flere. Kobbersnepper 3—400, næsten overvejende gamle Fugle. Strandskader ca. 1200, hvoraf en Trediedel har hvid Plet paa Struben. Ederfuglene tæller næppe saa mange nu som i Midten af Juli, dog ses nogle Hundrede ligge ude paa Havet mod Syd, men kun under rigtig høj Vandstand gaar de i Land paa Skallebanken. Præstekravernes Høsttræk har begyndt for et Par Uger siden, men jeg træffer kun nu og da 5—6 Stykker. Hvidklire,

Tringa nebularia, og Rødben kommer ogsaa kun nu og da i Smaaflokke paa 12—15 Stykker. Enkelte Mudderklirer, *Actitis hypoleuca*, ses ofte, navnlig naar Vejret er mindre blidt. Lige i de første Dage af August kom 6 Knortegæs, hvoraf de fire var unge Fugle. Den 8. August gik en Sortand, *Oidemia nigra*, og en Toppet Skallesluger i Land paa Øen, og Dagen efter kom en Taarnfalk, *Falco tinnunculus*. I Dag har der vist sig 2 Islandske Ryler, *Calidris canutus*, mellem Ryleflokkene og enkelte Strandhjejler, *Squatarola squatarola*, Sorthalet Kobbersneppe, *Limosa limosa*, Smaaspove, *Numenius phaeopus*, og Storspove trak forbi i mindre Flokke paa op til 200 i Begyndelsen af August. Stokænderne tæller nu omkring 600, Pibeænder, *Anas penelops*, 50—60, Krikænder, *Anas crecca*, kun enkelte. Smaafugletrækket er ikke begyndt endnu, kun har der vist sig et Par Digesmutter, *Oenanthe oenanthe*. Et Par unge Gravænder gik den 8. August i Land under Højvande, ellers ses disse Ænder nu sjældent.«

Det omtalte Smaafugletræk begyndte først 13. August med 20—30 Løvsangere, *Phylloscopus trochilus*. Trækket varede kun nogle Dage. Smaaflokke af Stær, *Sturnus vulgaris*, har derimod været set paa Jordsand hele Sommeren.

Omkring 20. August var der mærkværdigvis kun faa Fugle paa Jordsand-Flak. Jeg tog da over til Mændø Nord for Rømø, hvor det ligefrem vrimlede med Smaavadere. Disse Fugle har antageligt besøgt Jordsand nogle Dage senere under deres videre Rejse mod Syd, men havde den 24. August, da jeg forlod Jordsand, endnu ikke indfundet sig.

TIL MEDLEMMERNE

VIII. Ornithologiske Kongres.

Fra Præsidiets for den næste ornithologiske Kongres foreligger nu Meddelelse om, at denne vil blive holdt i Oxford fra Mandag den 2. til Lørdag den 7. Juli 1934. Kongressens Samlingssted bliver Rhodes Building, som indeholder en smuk Sal og desuden mindre Lokaler egnede til Sektionsmøderne; Bygningen ligger tæt ved Universitetsmuseet.

Der er Forslag fremme om at holde en Udstilling af ornithologisk Kunst under Kongressen.

Der vil blive sørget for at anbringe Gæsterne i Universitetets Colleges, men der findes ogsaa Hoteller for dem, som foretrækker dette.

Den lange Ekskursion vil finde Sted ved Kongressens Slutning, og paa denne vil der bl. a. blive aflagt Besøg paa Ynglepladserne for Skraapen (*Puffinus puffinus*) og Lille Stormsval (*Hydrobates pelagicus*) paa Øerne ved Kysten af Pembrokeshire (Sydvestwales). I Til-